Universal Declaration of Human Rights - Kabiyé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR* in *Unicode* project, http://www.unicode.org/udhr.

MCT ALAW 75Y3 CCY 39A339A ADMACT ALAW TOM

KUBUUZUTU

Yee ditisaa se pomona εyaa se pewee kuman wala esundaa ne pukena wazay poyo koyo, ditisaa dodo se peede ejade yoo tu-yoo weo, toovonum ne laheziye paliyna;

Đunaa se εyō wala tɔm kusuŋ nɛ tu-yɔɔ kudɔŋ palabına nɛ kuwɛɛkım tɔyı nɛ pıcɛyıy εyaa. Mbō pacay se εjadɛ εlεγzı wɛtō, εyaa wɛɛ pa-tu vɔɔ, pɔyɔɔdʊō vem faaa nɛ puwlı se palı kōñɔŋ taa, sɔɔndō εɛtasıy-wɛ kpaō;

Yee wadε kewiyay εkandayty εyō wala yɔɔ camtyɛ kɔyɔ, widiyi pttkay εyō εnō kɛnaō ktjɛyōō se εkōyt kewiyay ŋga kɔ-yɔɔ se kalakt-t ñaŋ;

Powe camiye se pasina ajeya, akpeeti ne ala taabaliye doo tomiye deu ne puhuuna-ye;

Đinaa se ajɛya kɪgbɛndʊʊ ŋgbɛyɛ paytʊ takayay taa kɛ ɛyaa kpeekpe tası tisuu εyʊ wala nɛ ε-wazay pɔ-tɔm, nɛ pɔtɔ se abalaa nɛ halaa pɛwɛ kɪmaŋ wala ana a-ɛsɪndaa; mbʊ labɪna nɛ paka ñʊʊ se pekpeetiy samay sɪnaʊ tʊmɪyɛ yɔɔ nɛ pɪsa pɛwɛɛ pa-tɪ yɔɔ camɪyɛ;

Ajeya kıgbedσσ ngbeye taa ajeya tisaa se alakı ne eyaa kpeekpe ña eyσ wala, ele pσwee se ngbeye edσ-ye nisi;

Yee εyaa tinge twena limayziye kodomdiye εyo wala ne ε-ti yoo weo tom yoo koyo, pisan ne pala tomiye ndi.

MBT AJEYA KIGBENDTT NGBEYE KEDIYZAY SOSOO TOM SE:

KEDENGA KPEEKPE YOO EYO WALA TOM tone tuke ajeya wena kedenga kpeekpe yoo eyo wala tom we a-ñoŋ taa yo a-lumayzıye; ne pısa aceyı a-tı, akuli ŋgbeye dıne da-ajeya eyaa ne ajeya leena eyaa ese ne paña eyo wala ne ε-tı yoo weo tom.

Hoolay 1

Palʊlʊʊ ɛyaaa nɛ pa-tı yɔɔ wɛʊ kpaagbaa nɛ pɛwɛɛ kımaŋ wala ɛsındaa. Palʊlʊʊ-wɛ nɛ pɔ-lɔŋ nɛ pa-mayzım; mbʊ yekina nɛ pɔsɔɔlı dama se pɛkɛ ɛvaa pa-tuŋgɛ.

Hoolay 2

Paa εyō weyi, εkε kısem, kıkpεdō, kōhōlōm, ñımdō, kɛdɛyay, paa εkε cɔɔcı ŋgō kı-taa tō, ɛlay sunaa, εριzιγ εtɔ se kedeŋga kpeekpe yɔɔ εyō wala wena pɔyɔɔdı a-tɔm cıellnɛ yɔ, akɛ dɔdɔ ε-ñına.

Mbσ dədə paa εyσ εlına le, εkε εjadε ndı dıwε dı-tı yəə yə, dıfεyı dı-tı yəə yə dı-taa tσ, yaa dı-poliitikii kε ŋgσ, paapızıy pətə se εyσ wala təm tơnε tıdatayna-ı.

Hoolay 3

Paa ant, ewena wade se eweena wezuu, ewee e-tt yoo ne ekandayt e-tt yoo.

Hoolay 4

Ptfeyt se nooyō εwεε yomiye taa; εle padaadō-t dodo kōñoŋ. Pekizi yomiye tom.

Hoolay 5

Ptfeyt se pado nooyo koñon, pekpengest-t, yaa palabt-t mbo ptdamona se pala eyo yo.

Hoolay 6

Paa ant, ewena wade se paa le, paya-t se caa akele.

Hoolay 7

Eyaa kpeekpe we kuman payto esundaa ne peweena wade dodo se payto ekandayi po-yoo kuman. Yee palaki-we naboyo ne pifeyi deu, yaa pudon payto nomao ta, piwee dodo se pakandayi po-yoo kuman.

8 yalccH

Paa ant, ewena wade se pacay-t təm yaa pomuluu-i fannn wala wena payto ha-t yə a-nomao taa, ewolo eheyi ejade taa təm hoyaa.

Hoolay 9

Paaptzty pakpa nooyo fann padty yaa pekezt-t teto.

Hoolay 10

Yee pakpa εyʊ nɔɔyʊ se εlabı nabʊyʊ, εwɛna wadɛ se pahʊʊ ε-tɔm fayu nɛ pana; tidey yaa tısıkı.

Hoolay 11

- 1. Εyō weyi pakpa-ι nɛ padahōda ε-tɔm yɔ, pɔcɔŋna-ι se εdɛwɛɛkι pōyō; a-aseyde tınaa nɛ ε-yɔɔ kandıyaa pasıŋgıy ε-wayı, pahōō ε-tɔm fayıı εzı paytō pɔzōō yɔ, nɛ pana toovonum.
- 2. Paakpay ɛyʊ sɔnɔ dooo mbʊ ɛɛlaba nɛ pɪdaafɛyɪ paytʊ taa yɔ, pʊ-yɔɔ; yee pʊ-wayɪ pʊkɔma pɪlu se ɛɛlabı mbʊ yɔ pɪkɛ kɪwɛɛkım, nɛ pʊpɔzʊʊ se pɔhɔ ɛ-naŋgbaŋgʊʊ kɔyɔ, paytʊ kɪbɪndʊ yɔɔ patɪŋgɪy.

Hoolay 12

Ptfeyt deu se eyō nɔɔyō edō e-nɔɔ lelō tɔm taa yem yem.

Hoolay 13

- 1. Paa ant, ewena wade se ewolo paa le, ecay dende e-liu wee yo paa ejade ndt le dt-taa.
- 2. Paa evo weyi, ewena wade se ekoyt ejade ndt ewe dt-taa vo, paa ptke e-ñinde, ne pimay-t dooye le, epist.

Hoolay 14

- 1. Yee palt eyo nooyo wayt doli fannn, ewena wade se eñint koyoo dodoye. Etalt le, padaalo-t.
- 2. Ele, yee toovonum, εwεεκι nabōyō ne pañınıy-ı se pakpa-ı, εfεvına waqe se εφō köyöō doli.

Hoolay 15

- 1. Paa εyō weyi, εwɛna wadɛ se εyaa εjadɛ nadıyε se ε-tε.
- 2. Ptfevt se pekizina noovo se edaayaa e-ejade se e-te vaa edaa leyzt te.

Hoolay 16

- 1. Haltbiya nε abaltbıya, paa pε-tε le, palakı cɔɔcı ŋgō, patalıy pe-dede lɛ, pɛwɛna wadɛ se pawalı, pakpay halaa nɛ papısı dısı nɛ sı-tınaa. Pa-wala wɛ kımaŋ halıkpayyɛ dede; abalʊ wɛna wadɛ se ekizi ε-halʊ nɛ εdɔɔnι-ι; halʊ ñɛwɛna wadɛ dɔdɔ se ekizi ε-walʊ nɛ εkʊι ε-vɔɔ.
- 2. Pelo ne evebu, petisiy se posooli dama ne poco palabi-we halikpayye sonzi. Pifeyi pakpa pa-taa nooyo ne don.
- 3. Mtzay kena samay hoye; kewena wade se samay ne kewiyay pakandayt ko-yoo.

Hoolay 17

- 1. Eyo paa weyi, paa ewe e-deke, paa ewe lalaa hekodaa, ewena wade se eweena ñum.
- 2. Ptfeyt deu se peley nooyō ε-ñtm faŋŋŋ.

Hoolay 18

Paa ant, εwena wade se elizi ε-limayza faaa, εtiŋ εsɔ tɔm nʊmaʊ ŋgʊ εsɔɔlaa yɔ. Pʊ-tɔbʊʊ se wade dine diyekina ne εyʊ pizi eyele ɛsɔ tɔm nʊmaʊ nakʊyʊ ne εtiŋ lɛɛkʊ, εpizi ɛwili ɛsɔ tɔm nʊmaʊ ŋgʊ ɛtiŋgiy-kʊ yo kʊ-tɔm lalaa faaa; paa ɛwɛ e-deke yaa ɛ nɛ lalaa, εpiziy ɛla pʊ-tʊmivɛ.

Hoolay 19

Paa εyō weyi, εwɛna wadɛ se εyɔɔdɪ faaa ndʊ εmayzıy yɔ; pʊ-tɔbʊʊ se sɔɔndʊ εdaakpa εyʊ nɔɔyʊ se εεyɔɔdɪ natʊyʊ nɛ palabı-ı nabʊyʊ. Pʊ-tɔbʊʊ dɔdɔ se εyō wɛna wadɛ se εkɛdɪ lalaa ndʊ ɛsɪma, ɛnaa yaa ɛnɪwa yɔ.

Hoolay 20

- 1. Paa ant, ewena wade se ewolo kediyzay ne eweena ngbeye.
- 2. Ptfeyt se pakpa nooyo ne don se esoo ngbeye nadiye taa.

Hoolay 21

- 1. Paa εyō weyi, εwɛna wadɛ se εdō ε-nɔɔ ε-εjadɛ dɔkōō tōmtyɛ tɔm taa. Emaymay εριzty ɛla lumayza yaa εtuŋna samay lızt ɛyaa mba se pɔdɔkt ɛjadɛ yɔ pɔ-yɔɔ.
- 2. Paa ant, ewena wade se ela kewiyay tomtye nadtye.
- 3. Samay səəlim kena kewiyay don tigide. Takayısı dözöö panayna samay səəlim mbö.

Hoolay 22

Paa εyō weyi, εwɛna wadɛ se samay ɛkandayı ε-yɔɔ. Kandayōō mbō piyekina nɛ εyō wɛɛ ε-tı yɔɔ, εhɛzı ñum nɛ εsɛkuliye pa-ñınōō nōmaō taa.

Hoolay 23

- 1. Paa ant, ewena waqe se ehiy tomtye, tomtye nqt esoplaa yo, elabt-qt ne mulum edaawee.
- 2. Eyaa kpeekpe wena wade se, palakt tomtye kodomdiye koyo, peheyt-we kuman, mulum edaawee.
- 3. Εγσ weui εlakı tσmıyε yə, pσmσnaa se pεhεγι-ı camıyε, pıtalı ε nε ε-mızay nε padaala kσñəŋ samay taa.
- 4. Paa anı, εwena wade se ε ne lalaa padσ ηgbeye; ε-ηgbeye ekpendı angba leena yɔɔ, angba ana aweε doŋ ne akandayı ε-yɔɔ.

Hoolay 24

Paa ant, εwena wade se εhezt ne ecalast ε-ese, padaaktlt-t nazōō tōmtye taa; εwena wade dɔdɔ se paa punay ŋga, paha-t fenay kōdōmay, εhezt ne pete peheyt-t ke-liidiya.

Hoolay 25

- 1. Paa anı, εwɛna wadɛ se εwɛɛna ñım nɛ pɪwazı ɛ nɛ ε-ñımba pe-wezuu cayʊ taa; εzı tɔɔnay, tɔɔla, dʊzʊyɛ nɛ kɔ yɔ. Ewɛna wadɛ se ɛlakı kʊñɔŋ, pɪwɪy-ı, ɛlabi ɛjam, ɛpɪsı ɛdanɛ vaa leluu, ɛkpadayaa, pala nabʊyʊ nɛ pasına-ι.
- 2. Asən ne piya pomonaa se pasına pınnn.

Hoolay 26

- 1. Paa εyō weyi, εwɛna wadɛ se pokuli ε-ɛsɛ. Pɪdamʊna se pɛhɛyt kɔɔnɔɔ sukuli yɔɔ. Pɪkɛna paa anı kıjɛyōō se ewolo-kō. Pōwɛɛ se lɛytō nɛ tōma kpasōō sukuli pɔtɔyı. Pōpɔzōō dɔdɔ se patōlı sukuli kɪtɛzōō nɔnɔsı paa anı.
- 2. Εyō woki sukuli se ε-εsε ikuli, ptwazt-t e-wezuu cayō taa, ptstna-t nɛ εña εyō wala. Ktstyna εyaa nɛ pantyna dama, pekpeyu dama paktweɛktm, padōō ngbeye. Ktstyna dɔdɔ ajeya ktgbɛndōō ngbeye tōma wena añtnty lanhɛztye yɔ.
- 3. Piya ñumba wena wade se palızı sukuli ngo pəsəəla se pepiya iwobi-ko yə.

Hoolay 27

- 1. Paa anı, εwεna wadε se εdō noo faaa ε-εjadε sonzı tom taa nε mbō pılıy pı-taa yo, pıwazı-ı.
- 2. Paa ant ewena wade se ekandayt mb σ elaba ne ϵ -htde see yo p σ -yoo.

Hoolay 28

Paa ant, ewena wade se eñay pana ne yedevedeto edaawe ejade yoo, ezt poyoodoo kedenga kpeekpe yoo eyo wala tom takayay taa yo.

Hoolay 29

- 1. Paa ant, etili esu se ewe samay nga ka-taa feee ne pikediyna-t yo, etoo-ke kimiye.
- 2. Paa εyō weyi, ediyzina se ε-wala ñunōō nōmaō nε ε-tι yɔɔ wεō leleŋ nιō pa-taa lɛ, kamay wɛɛ; pɪfɛyı se εcɛzι-kɛ; paytō d̄ɔna-kɛ. Mbō yekina nɛ εyaa ñaŋ dama wala; mbō hayna mōmaō dɔdɔ se demookrasii samay taa εyaa ınuna dama.
- 3. Evo nooyo eepiziy eto se eñan wala ana ne pododo ezi ajeva kigbendoo ngbeve sooloo yo.

Hoolay 30

Kedenga kpeekpe yoo εyō wala tom tone, tt-taa to kpayt kpayt. Eyō nooyō feyt etoŋ se hoolōō kone, yaa ŋgō yo, kotoŋna se padaaña wala naayɛ εjadɛ dune,yaa ndt yo dt-taa.